

Bogdan Petriceicu-Hasdeu : Personalitate a culturii romane

Spirit enciclopedic, cunosctor a opt limbi straine, adevarat erudit, Bogdan Petriceicu-Hasdeu a dominat prin personalitatea lui cultura romana din a doua jumătate a secolului XIX. El s-a afirmat in publicistica editand reviste satirice ca "Aghiuta" si "Satyrul", precum si reviste culturale mai ales literare si istorice, printre care "Columna lui Traian" sau "Foita de istorie si literatura". De asemenea, s-a afirmat in domeniul istoriei publicand o culegere de documente referitoare la istoria romanilor numita "Arhiva istorica a Romaniei" precum si lucrarea "Istoria critica a romanilor" ramasa neterminata. S-a afirmat in domeniul filologiei si al folcloristicii publicand un dictionar etimologic in care pentru fiecare cuvânt realizeaza o adevarata monografie. Dictionarul a ramas neterminat, cuprinzand doar cuvinte de la "A" si ajungand la "B" pana la "barbat". Se numeste "Etimologicum Magnum Romaniae". Publica lucrarea "Cuvente den batrani" ramasa tot neterminata pe care o concepute sub forma unei istorii a limbii romane. In folcloristica, a fost preocupat de realizarea unor studii comparate de folclor romanesc ajungand pana la folclorul iranian.

In literatura, Bogdan Petriceicu-Hasdeu se afirma ca poet publicand vol. "Poesii" si "Sarcasm si ideal". Se afirma ca si prozator realizand nuvela "Duduca Mamuca", precum si romanul "Ursita", ramas neterminat.

Ca dramaturg, a realizat o tragedie istorica: "Raposatul istoric", o comedie: "Orthonerozia" sau "Trei crai de la rasarit", precum si o drama romantica: "Rasvan si Vidra". "Rasvan si Vidra" apare in 1867 si il consacra pe Bogdan Petriceicu-Hasdeu ca fiind "intemeietorul dramaturgiei moderne romanesti". Ca specie, romanul apartine romantismului, prin inspiratia din istorie, prin personajul central, exceptional in imprejurari exceptionale, precum si prin anumite situatii in care este adus in scena poporul.

Drama surprinde un episod din istoria Moldovei din secolul XVI despre care amintesc in cronicile lor Grigore Ureche si Miron Costin. Are ca subtitlu "Poema dramatica in cinci canturi" iar ca motto un fragment din "Cazania Mitropolitului Teofil": "Marirea desarta si iubirea de arginti, acestea sunt neste neputinti iuti ale sufletului", care anunta, de fapt, tema dramei.

Cele cinci canturi sunt:

1. "Un rob pentru un galben";
2. "Razbunarea";
3. "Napasta lui Motoc";
4. "Inca un pas";
5. "Marirea".

Conflictul dramei este dublu. In primele doua canturi predomina conflictul social sau, cum ii spune autorul, "lupta de ura dintre boieri si tarani, dintre cei bogatii si cei saraci, dintre cei supusi si cei ce apasau". Incepand cu cantul al treilea, predominant este conflictul psihologic, care transforma piesa intr-o veritabila drama umana prin inclestarea dintre temperamentul stapanit, liric, al lui Rasvan si temperamentul exploziv, autoritar, impetuos, al ambitioasei Vidra. Prin ascensiunea lui Rasvan din

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

stadiul de tigan pana la tronul Moldovei, scriitorul isi exprima conceptia despre personalitatea istorica , sustinand ca trebuie sa ajunga conducator al poporului cel ce merita acest lucru prin propriile sale calitati, nu prin apartenenta la x clasa sociala. Inca de la inceputul piesei, Rasvan ne cucereste prein nobletea de caracter, prin onestitate si generozitate.

Inteligent, Rasvan e constient de toate calitatile lui: "Dintre mii de tiganime, numai eu singur sub soare/Stiut-am sa-nvat scrisoare" si se angajeaza lucid intr-o lupta cu sine si cu lumea. "Radea lumea de Rasvan/Da, om rade fiecare: ea de mine cu trufie,/Eu de dansa cu turbare." Mandru, demn, cutezator, Rasvan uraste lipsa de libertate si-si exprima cu tarie credinta: "Ve-ti pune-n lanturi furtuna cu tunete si cu ploii/Decat s-ajung eu vreodata rob la unul dintre voi."

Ajuns capitan de haiduci, Rasvan impune prin spirit de dreptate, prin omenie si cinste, prin superioritatea judecatilor sale. Astfel, el isi elibereaza dusmanul, considerand ca: "Razbunarea cea mai crunta este cand dusmanul tau/ E silit a recunoaste ca esti bun si dansu-i rau." Impulsionat de Vidra, Rasvan urca treptele sociale, fara ca nimic sa-i stirbeasca demnitatea asupra propriei tari, ajungand la domnie in mod drept, meritat. Mai presus de propria ambitie pune mereu respectul si dragostea pentru patrie: "Fie painea cat de rea, tot mai dulce ni se pare /Cand o stiu din tara mea." Personajul sfarseste tragic, dupa ce ajunge domnitor al Moldovei, ilustrand cuvintele din motto. Rasvan a invins lumea, dar n-a putut sa invinga si conditia de om: "Uitasem ca viata/ Este puntea care duce de la leagan la mormant."

Prin Vidra, scriitorul realizeaza un personaj deosebit in dramaturgia romana, comparat de critica literara cu Lady McBeth. Nepoata lui Motoc este: "semeata, mandra, voinica si frumoasa ca o floare", cum o caracterizeaza haiducii lui Rasvan. Gandind superior, dincolo de ingradirile si conventiile clasei sale sociale, Vidra intuieste valoarea lui Rasvan: "Rob, haiduc, tigan, de-oriunde soarta te-ar fi adus/Un suflet ca al dumatule isi va face loc in sus." Eroina apare ca un om intreg, puternic, ea va sti ce vrea si va actiona consecvent pentru aceasta: Rasvan sa straluceasca in fata tuturor, pentru ca merita. Vidra insasi se caracterizeaza prin dorinta de marire: "Setea de-a merge inainte /Acea sete care frige si ingheata inima mea". Treptat, cu diplomatie si inteligenta, Vidra strecoara ambitia si in sufletul lui Rasvan. Uneori foloseste insinuari subtile, alteori ii jigneste acestuia orgoliul prin imprecatii: "Fugi, mi-e mila si mi-e jale(...)/O prapastie ne desparte: eu prea sus si tu prea jos." Orbita de patima inaltarii sociale, Vidra chiar il indeamna sa treaca peste considerente patriotice, dar de data asta Rasvan nu-i va raspunde.

Cu o demnitate regala, Vidra stie sa depaseasca orice infrangere, afirmand ca mandria trebuie pastrata "si-n cadere si-n izbanda/Privind cu sange rece la rasplata sau osanda". Vidra ramane un personaj remarcabil, in care ambitia se impleteste cu perspicacitatea si amandoua sunt sustinute de iubire.